

RENUNȚAREA DE BUNĂVOIE LA COMITEREA INFRAȚIUNII DE OMOR PRIN PARTICIPAȚIE

Alexandru ARCER

CZU: 343.61:343.237

arcer06@mail.ru

Viața și sănătatea constituie valorile sociale care desemnează atributele principale ale ființei umane și nimeni în niciun context nu poate îngrădi dreptul la viață sau la sănătate.

Viața persoanei reprezintă existența socială a acesteia, adică realizarea posibilității de a participa la relațiile sociale, de a-și exercita drepturile și interesele și de a-și executa obligațiile. Dintre toate atributele inerente oricărei persoane cel mai important este viața. Toate celelalte atribute ale persoanei: sănătatea, libertatea, cinstea, demnitatea etc. își pierd sensul și semnificația o dată cu suprimarea vieții persoanei [1, p. 20].

Din tot timpul dreptul a avut rolul de a ocroti ființa umană și de a-i sancționa pe cei care atentau la viața, integritatea corporală, sănătatea, libertatea și demnitatea omului. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală ONU în 1948 [2], stipulează printre alte drepturi fundamentale: *Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și drepturi; orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și securitatea persoanei sale* [3, p. 89].

Infrațiuinea de omor este deosebit de importantă în contextul în care lezează unul din drepturile absolute, și anume, dreptul la viață, drept care este dobândit la naștere și care încetează odată cu decesul ființei umane, omorul intenționat constituind lipsirea ilegală și intenționată de viață a unei alte persoane.

Investigarea omorului se individualizează, față de cercetarea altor categorii de infracțiuni, prin problematica sa individualistă, concentrată în câteva direcții principale, adică stabilirea cauzei și naturii morții, a circumstanțelor de timp și de mod în care a fost săvârșită fapta, descoperirea mijloacelor și instrumentelor folosite la comiterea faptei, identificarea autorului, a participanților la omor, precizarea scopului sau a mobilului infracțiunii.

Obiectul juridic special al omorului intenționat (art. 145 CP al RM) îl formează relațiile sociale cu privire la viața persoanei dar obiectul material al omorului intenționat îl reprezintă corpul persoanei, omorul făcând parte din rândul infracțiunilor materiale și se consideră consumat din momentul producerii morții cerebrale.

Latura obiectivă presupune existența 1) faptei (acțiunii sau inacțiunii) prejudiciabile constând în lipsirea ilegală de viață a unei alte persoane; 2) urmărilor prejudiciabile (moartea victimei); 3) legăturii de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile [4, p. 146].

Din punctul de vedere al laturii subiective, infracțiunea prevăzută la art. 145 CP al RM poate fi săvârșită cu intenție directă sau indirectă. Concluzia privind conținutul

intenției rezultă din materialitatea faptei (*ex re*), adică din examinarea tuturor semnelor laturii obiective, precum și din studierea caracterului relațiilor dintre făptuitor și victimă.

Și aici intervenim cu ideea că răspunderii penale în baza articolelor menționate *supra* (articolele ce vizează infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei), sunt supuse anumite persoane, care nemijlocit realizează elementul material al infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei – subiecți activi ai infracțiunii [5, p. 28].

Deci, conform alin. (1) art. 42 CP al RM [6] participanții sunt persoanele care contribuie la săvârșirea unei infracțiuni în calitate de autor, organizator, instigator sau complice.

Legislația prevede următorii participanți la infracțiune:

- autor – persoana care săvârșește în mod nemijlocit o infracțiune contra vieții și sănătății persoanei în temeiurile incriminărilor valabile în CP al RM, precum și persoana care a săvârșit infracțiune contra vieții și sănătății persoanei prin intermediul persoanelor care nu sunt pasibile de răspundere penală din cauza vârstei, iresponsabilității sau din alte cauze prevăzute de Codul penal.

- organizator – persoana care a organizat săvârșirea infracțiunii contra vieții și sănătății persoanei sau a dirijat realizarea ei, precum și persoana care a creat un grup criminal organizat sau o organizație criminală ori a dirijat activitatea acestora;

- instigator – persoana care, prin orice metode, determină o altă persoană să săvârșescă o infracțiune contra vieții și sănătății persoanei;

- complice – persoana care a contribuit la săvârșirea infracțiunii contra vieții și sănătății persoanei prin sfaturi, indicații, prestare de informații, acordare de mijloace sau instrumente ori înlăturare de obstacole, precum și persoana care a promis dinainte că îl va favoriza pe infractor, va tăinuși mijloacele sau instrumentele de săvârșire a infracțiunii contra vieții și sănătății persoanei, urmele acesteia sau obiectele dobândite pe cale criminală ori persoana care a promis din timp că va procura sau va vinde atare obiecte [7, p. 190].

În context, vom analiza mai jos renunțarea de bunăvoie la comiterea infracțiunii de omor în cazul în care avem prezentă participația.

Conform art. 56 alin. (1) CP se consideră renunțare de bunăvoie la săvârșirea infracțiunii încetarea de către persoană a pregătirii infracțiunii sau încetarea acțiunilor (inacțiunilor) îndreptate nemijlocit spre săvârșirea infracțiunii, dacă persoana era conștientă de posibilitatea consumării infracțiunii.

Alin.(4) al aceluiași articol prevede că organizatorul și instigatorul infracțiunii nu se supun răspunderii penale, dacă aceste persoane, printr-o înștiințare la timp a organelor de drept sau prin alte măsuri întreprinse, au preîntâmpinat ducerea de către autor a infracțiunii până la capăt. Complicele infracțiunii nu se supune răspunderii penale dacă a întreprins toate măsurile ce depindeau de el pentru a preîntâmpina comiterea infracțiunii.

Renunțare de bunăvoie la săvârșirea infracțiunii de omor intenționat se va considera încetarea de către făptuitor a pregătirii de omorul intenționat sau încetarea acțiunilor (inacțiunilor) îndreptate nemijlocit spre săvârșirea omorului intenționat, dacă făptuitorul era conștient de posibilitatea consumării infracțiunii. Făptuitorul nu poate fi supus răspunderii penale în baza art. 145 CP al RM, dacă a renunțat, benevol și definitiv, să ducă până la capăt activitatea infracțională. În același timp, cel care a renunțat de bunăvoie la ducerea până la capăt a infracțiunii de omor intenționat este supus răspunderii penale numai în cazul în care fapta săvârșită conține o altă infracțiune consumată (de exemplu, infracțiunea prevăzută la art. 151, 152 sau altele din Codul penal.

În cazul delimitării tentativei de omor de amenințarea cu omor, trebuie de ținut cont de faptul că în ipoteza amenințării cu omor, făptuitorul are posibilitatea reală să-și realizeze amenințarea și să săvârșească acțiuni concrete în direcția dorită, însă decide benevol să nu le săvârșească, deși are pentru aceasta toate condițiile favorabile (nu este vorba de renunțarea de bunăvoie la săvârșirea infracțiunii de omor; făptuitorul nici nu a urmărit să săvârșească omorul; nu poți să renunți la intenția care nici nu a existat). În opoziție, în ipoteza tentativei de omor, făptuitorul întreprinde toate eforturile în vederea săvârșirii omorului, însă, din cauze independente de voința lui, aceste eforturi nu-și produc efectul.

Conform explicațiilor CSJ dacă persoana care execută comanda de omor nu este pasibilă de răspundere penală, atunci cel care i-a dat comanda, având rolul de organizator sau de instigator, va fi considerat autor al infracțiunii. Dacă celui care comandă omorul nu i-a reușit să-l determine pe potențialul autor să execute comanda ori când cel din urmă exercită atribuțiile investigatorului sub acoperire, fapta primului trebuie calificată ca pregătire pentru organizarea sau instigarea omorului la comandă. Aceeași soluție de calificare se impune în ipoteza renunțării de bunăvoie a autorului la săvârșirea omorului la comandă. În cazul în care autorul are de la bun început intenția de a nu-și îndeplini angajamentul față de organizator sau instigator, dar numai să dobândească – prin înșelăciune sau abuz de încredere – remunerația pentru executarea comenzii, cele săvârșite urmează a fi calificate ca escrocherie, în baza art. 190 CP al RM [8].

Concluzii. Ori de câte ori o infracțiune contra vieții și sănătății persoanei este săvârșită prin activitatea mai multor persoane, care s-au înțeleș în mod expres sau tacit în acest scop, înainte sau în timpul comiterii ei, există o participație penală, adică se susține că înțelegerea este condiția de bază a participației și renunțare de bunăvoie la săvârșirea infracțiunii de omor intenționat se consideră încetarea de către făptuitor a pregătirii de omor sau încetarea acțiunilor (inacțiunilor) îndreptate nemijlocit spre săvârșirea omorului intenționat, dacă făptuitorul era conștient de posibilitatea consumării infracțiunii. În cazul în care unul sau toți participanții la infracțiune renunță de bunăvoie la comiterea infracțiunii și se predau organelor de drept abilitate de a investiga cazul se aplică prevederile CP al RM de a înlătura răspunderea penală.

Referințe:

1. POP, O. Evoluția reglementărilor legale privind dreptul la viață a persoanei. În: *Legea și viața*, 2005, nr. 6.
2. *Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală ONU în 1948.* [Accesat 08. 09. 2021] Disponibil:https://www.ohchr.org/en/udhr/documents/udhr_translations/rum.pdf (accesat 08. 09. 2021)
3. NISTOREANU, G. et. al. *Drept penal. Partea specială.* Ediția a IV-a. București: Europa Nova, 1997.
4. BRÎNZĂ, S. et. al. *Tratat de Drept penal. Partea specială. Vol I.* Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 146
5. CIOCLEI, V. *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și infracțiuni contra patrimoniului.* București: C. H. Beck, 2013.
6. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18. 04. 2002. În: *Monitorul Oficial al R. Moldova*, nr. 72-74/195 din 14. 04. 2009.
7. DIACONESCU, Gh. et. al. *Tratat de drept penal. Partea specială.* București: C. H. Beck, 2009.
8. *Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP al RM) nr. 11 din 24.12.2012.* [Accesat 08. 09. 2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=318